

JURYRAPPORT MACHIAVELLIPRIJS 2017

Uitgereikt aan *SheDecides*, in ontvangst genomen door Lilianne Ploumen op 14 februari 2018.

Op de Olympische Winterspelen zijn er 110.000 condooms uitgedeeld. Dat zijn er zo'n 37 per sporter. We gniffelen daar een beetje om, en eigenlijk vinden we het ook heel gewoon. Net als condooms kopen in de supermarkt, op je 16^e naar de huisarts, omdat het verstandig lijkt aan de pil te beginnen, seksuele voorlichting op scholen, en als het echt niet anders kan: een veilige abortus. Het zijn zaken die wij allemaal heel gewoon, heel vanzelfsprekend vinden. Maar het zijn ook zaken die in grote delen van onze wereld nog niet toegankelijk zijn voor grote groepen vrouwen en meisjes. En het zijn zaken die niet door iedere machthebber vanzelfsprekend worden gevonden.

Op zijn allereerste werkdag op 20 januari 2017 zet de nieuwe Amerikaanse president Donald Trump zijn handtekening onder een decreet dat een einde moet maken aan de financiering van hulporganisaties die geboorteplanning en abortus ondersteunen.

Trump voert de maatregel in zijn meest extreme vorm door: alle gezondheidsorganisaties die ook maar iets doen aan hulpverlening rond zwangerschapsafbreking, veilige seks of anticonceptie vallen buiten de boot. De impact van dat besluit is groot. Heel groot. Want de Verenigde Staten zijn wereldwijd de grootste zorgdonor.

Grote hulporganisaties, en ook de Wereld Gezondheidsorganisatie, de WHO, luiden onmiddellijk de noodklok. Volgens de WHO worden jaarlijks 3 miljoen onveilige of illegale abortussen uitgevoerd bij meisjes tussen de 15 en 19 jaar. Jaarlijks overlijden er 47.000 vrouwen aan de complicaties van een onveilige abortus. Door het besluit van Trump valt de steun weg aan deze organisaties die niets anders willen dan deze aantallen verkleinen, en die de gezondheid van vrouwen en meisjes voorop stellen.

Vier dagen later, op 24 januari, lanceert Lilianne Ploumen, op dat moment minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, *SheDecides*. 'Er was behoefte aan een tegenbeweging'...., om Lilianne Ploumen te citeren. En die komt er: *SheDecides*. Een internationale geldinzamelingsactie die ervoor moet zorgen dat hulporganisaties in ontwikkelingslanden hun werk rond gezinsplanning, voorlichting, vrouwenrechten en veilige abortus kunnen voortzetten. Het gaat *SheDecides* om de vrouwen en de meisjes die wereldwijd nog altijd niet vrij zijn om over hun eigen lichaam te beschikken.

Binnen een week komen er financiële toezeggingen van Finland, België, Luxemburg, Zweden en Canada. België biedt zich aan als gastland voor een conferentie. Samen met Denemarken, Zweden en Nederland tekenen zij voor de organisatie van de eerste *SheDecides*-conferentie. Op 2 maart 2017 komt in Brussel een bont gezelschap van meer dan 50 landen, jongeren- en VN-organisaties, NGO's, private fondsen en het bedrijfsleven, bijeen om zich te committeren aan *SheDecides*.

Op dat moment in Brussel, nog geen zes weken na de lancering van *SheDecides*, zeggen 52 landen, fondsen en particulieren in totaal al 181 miljoen euro aan financiële steun toe. Een wereldwijde beweging ten faveure van meisjes en vrouwen is een feit. En het zijn niet alleen de zogenaamde ‘westerse landen’ die aan deze beweging deelnemen. Bijzonder is dat ook landen uit andere werelddelen zich bij *SheDecides* aansluiten. Van Ethiopië tot Vietnam, van Cuba tot Mongolië en van Nigeria tot Afghanistan, het initiatief wordt inmiddels breed gedragen.

SheDecides is in alle opzichten een verschijnsel van deze tijd. Het is geen nieuwe organisatie of fonds. Het is een beweging die zonder onderhandelingen en dwars door alle conventies heen in een recordtempo van de grond komt. Een beweging bovendien waarbij overheden, NGO’s, fondsen en particulieren de handen ineenslaan, en waarbij oude grenzen tussen instituties vervagen. De wijze waarop *SheDecides* gestalte krijgt is een manifestatie van deze tijd, namelijk als beweging en niet als organisatie. Het is een beweging met communicatie als de belangrijkste hulpbron. Communicatie die bepalend is voor het succes of falen van de beweging. De communicatie van *SheDecides* is zo ontzettend goed dat het een overweldigend succes wordt.

Nog nooit is de internationale bijval voor een Nederlands initiatief zo snel zo groot geweest. *SheDecides* is een Nederlands succes. Een succes dat ook door de huidige regering, en de huidige minister, Sigrid Kaag, wordt voortgezet. Onlangs heeft Nederland weer tientallen miljoenen gedoneerd. Het feit dat u hier vandaag bent is veelbetekenend. Niet in Haagse politieke termen, maar gewoon voor al die vrouwen en meisjes waar het om gaat. *SheDecides* kan ook de komende jaren nog heel veel steun gebruiken. In die zin mag de Machiavelliprijs dit jaar ook zeker als een aanmoedigingsprijs worden beschouwd.

Buiten Nederland is *SheDecides* vanaf het prille begin opgepakt. Ik had het al even over de vele donoren van over de hele wereld. Maar ook buitenlandse media, als de New York Times, en ook buitenlandse burgers pakken *SheDecides* vanaf het prille begin op. Op het ministerie in Den Haag komen in het digitale tijdperk opeens kaarten uit Amerika binnen. ‘Bedankt dat u vrouwen een stem geeft! U bent een inspiratie,’ schrijft Kristin A. Martin uit Millbrook, New York. En Haley uit Virginia laat weten dat het haar ‘als jonge vrouw trots maakt als vrouwen met macht waar dan ook ter wereld opstaan voor wat goed is. U inspireert me.’

Lilianne Ploumen zelf zegt in juni in de NRC: ‘Op veel plekken in de wereld denken vrouwen: kom op, het is 2017! Waarom praten mannen op zo’n denigrerende manier over vrouwen? Waarom wordt de wetgeving rond vrouwenrechten zo vaak teruggedraaid?’

SheDecides is ontstaan in 2017. Een jaar dat gerust gezien kan worden als het officieuze jaar van de vrouw. Dat komt vooral door de beweging die bekend werd onder de noemer #MeToo. Met deze hashtag laten miljoenen vrouwen over de hele wereld weten dat ze het slachtoffer zijn geweest van seksuele intimidatie. Na de val van Hollywoodsterren en andere hotshots blijkt dat seksueel geweld en seksuele intimidatie niet meer bijna automatisch straffeloos hoeven te blijven.

Datzelfde jaar komt in Amerika met *Wonder Woman* de duurste film ooit uit onder leiding van een vrouwelijke regisseur en met een vrouw in de hoofdrol. In Nederland dwingen de Oranje Leeuwinnen met hun Europees kampioenschap ieders respect af, en wordt vrouwenvoetbal eindelijk serieus genomen. En in Saudi Arabië mag de vrouw eindelijk achter het stuur plaats nemen.

Terug naar *SheDecides*. Ook na de lancering blijft *SheDecides* verschijnen in kolommen, nieuwsbrieven, twitterfeeds en andere kanalen van reguliere en sociale media. Het wereldwijde netwerk van NGO's, fondsen en overheden blijkt daarbij waardevol en onontbeerlijk. Wanneer deze substantiële publiciteit via traditionele campagnes gegenereerd had moeten worden zou dat onbetaalbaar zijn. En vandaag de dag ook minder effectief. De communicatie van *SheDecides* zelf via de verschillende platforms is praktisch, overzichtelijk en blinkt uit door helder taalgebruik. Niks saaie, wijdloperige teksten, maar behapbare doeltreffende informatie die voor iedereen te volgen is.

Deze glasheldere communicatie draagt ontegenzeggelijk bij aan het wereldwijde succes van de beweging. Inmiddels steunen zeker 58 landen *SheDecides*. Door overheden, fondsen, private partijen en particuliere giften is inmiddels al 390 miljoen euro bij elkaar gebracht voor –en ik noem het nog maar eens even- ‘het recht dat meisjes en vrouwen over de hele wereld moeten hebben om te kiezen óf ze kinderen willen, wanneer ze die willen en met wie’.

En dat alles dankzij een vrouw die door haar vriendelijkheid en tegelijkertijd zelfbewuste vastbeslotenheid zelf ook een wonder van communicatie is. Die in plaats van obligaats te klagen over een president zelf in actie kwam. Die de ogen op de bal hield om te voorkomen dat vrouwen en meisjes in ontwikkelingslanden op achterstand zouden worden gezet. Nuchter, effectief en gespeend van zelfingenomenheid. Iets dat in de politiek best bijzonder is.

En daarom vindt het bestuur van de Stichting Machiavelli het een grote eer en een genoegen om de Machiavelliprijs 2017 voor *SheDecides* uit te reiken aan de initiatiefneemster: Lilianne Ploumen.